

КАРАР

«14»август 2026 ел

№.13

"2026-2028 елларга Татарстан Республикасының Минзэлә муниципаль районы Аю авыл жирлегенәң жирләреннән файдалану һәм саклау" муниципаль программасын раслау турында

Татарстан Республикасының Минзэлә муниципаль районы Аю авыл жирлеге территориясендә жирләрне саклауны тормышка ашыру максатларында, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 179 маддәсе, Россия Федерациясе Жир кодексының 11, 13 маддәләре, 06.10.2003 елдагы №131-ФЗ "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль законы, 28.07.2004 елдагы "Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында" 45-ЗРТ Татарстан Республикасы Кануны нигезендә, Татарстан Республикасының Минзэлә муниципаль районы Аю авыл жирлеге Башкарма комитеты

КАРАР ЧЫГАРА:

1. "2026-2028 елларга Татарстан Республикасының Минзэлә муниципаль районы Аю авыл жирлегенәң жирләреннән файдалану һәм саклау" муниципаль программасын расларга (Кушымта).

2. Әлеге карар имзалану вакытынан башлап законлы көченә керә һәм Татарстан Республикасының Рәсми хокукый мәгълүмат порталы <http://pravo.tatarstan.ru/> адресы буенча рәсми бастырылырга тиеш.

3. Бу карарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә калдырам.

ТР Минзэлә муниципаль районының Аю авыл
жирлеге Башкарма комитеты житәкчесе

А.М.Галимов

«14»август 2026ел №13

"2026-2028 елларга Татарстан Республикасының Минзәлә муниципаль районы Аю авыл җирлегенә җирләреннән файдалану һәм саклау" муниципаль программасы

2026-2028 елларга Татарстан Республикасының Минзәлә муниципаль районы Аю авыл җирлегенә җирләреннән файдалану һәм саклау буенча муниципаль программаның паспорты

Программаны эшләү өчен нигезләмә	РФ Җир кодексы, 06.10.2003 елдагы «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» N131-ФЗ Федераль законы
Заказ бирүче	Татарстан Республикасының Минзәлә муниципаль районы Аю авыл җирлегенә Башкарма комитеты
Программаны төп эшләүче	Аю авыл җирлегенә Башкарма комитеты
Программаның төп максаты	Аю авыл җирлегенә җирләрен саклау һәм рациональ куллану чараларын гамәлгә ашыру
Программаның билгеләнеше	Аю авыл җирлегенә җирләрен саклау мәсьәләләрен хәл итү
Программаны тормышка ашыру вакыты	2026-2028 еллар
Көтелгән нәтижеләр	Җирләрен саклау һәм рациональ куллану, бозылган җирләрен торгызу, халыкның экологик куркынычсызлыгын һәм яшәү сыйфатын күтәрү өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру
Программаның гамәлгә ашырылуын контрольдә тоту	Аю авыл җирлегенә Башкарма комитеты

Программаны гамәлгә ашыру механизмы	Жирләрне саклау һәм рациональ куллану буенча хужалар һәм кулланучылар эшчәнлеген координацияләүне Аю авыл жирлегенә Башкарма комитеты башкара. Программаны кирәк булган очракта төгәлләү үткәрелә.
Финанслау чыганаclarы	Программаны гамәлгә ашыру муниципаль берәмлек бюджеты акчалары һәм оешманың үз акчалары хисабына башкарыла 2026 ел - 0 сум; 2027 ел - 10000 сум; 2028 ел - 10000 сум.

1. Муниципаль программаны тормышка ашыру өлкәсендәге хәзерге халәтнең сыйфатламасы һәм төп проблемалары

Жир - әйләнә-тирә мохитнең мөһим өлеше, аның кулланылышы башка барлык табигать объектлары: хайваннар, урманнар, үсемлекләр дөньясы, сулар, файдалы казылмалар һәм жир катламының башка кыйммәтләре белән бәйле. Жирне куллану һәм саклау булмаганда, башка табигый ресурсларны файдалану мөмкин түгел. Жиргә карата хужасызлык тиз арада зыян китерә яки якын киләчәктә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерәчәк, жир-туфрак өслеге катламының жимерелүенә генә түгел, ә аның химик һәм радиоактив пычрануына китерәчәк, шулай ук барлык табигый комплексның экологик начараюы белән дә бара чак.

"2026-2028 елларга Татарстан Республикасының Минзәлә муниципаль районы Аю авыл жирлегенә жирләрненән файдалану һәм саклау" муниципаль программасы (алга таба - Программа) жирләрне куллану һәм саклауның уңайлы шартларын барлыкка китерүгә, икътисадыны ныгыту мәнфәгатьләрендә жир ресурсларын нәтижәле һәм рациональ файдалану һәм идарә итү дәүләт сәясәтен тормышка ашыруны тәмин итүгә юнәлдерелгән.

Жир фондының төрле максатлар өчен зур күләмдә кулланылышы әйләнә-тирә мохит экосистемасының барлык буыннарының табигый бөтенлеген саклау буенча билгеле бурычларны куя. Табигатьтә барысы да үзара бәйле. Шуңа күрә звеноның бер буынының, бу урман, хайваннар дөньясы, жир булсын, дәрәс эшләвен бозу экологик системаның балансын һәм бөтенлеген бозуга китерә.

Жирне рациональ булмаганча файдалану, аңа кулланучыларча һәм җавапсыз мөнәсәбәт аның башкарыла торган функцияләрен бозуга, табигый сыйфатларының түбәнәюенә китерә.

Жирне саклау, жирдән рациональ файдалану тәмин ителгәндә генә, нәтижәле була ала.

Аю авыл жирлегенә тотрыклы социаль-иқтисадый үсеш проблемалары һәм аның халкының экологик куркынычсыз яшәү эшчәнлегенә хәзерге этапта жирләрне саклау һәм куллану мәсьәләләрен хәл итү белән тыгыз бәйләнештә. Авыл жирлегенә дәрәжәсендә жирләрне саклау һәм куллануның урындагы проблемаларын мөстәкыйль, бөтен, комплекслы, зирәк акыл белән, биредә яшәүче кешеләрнең генә

түгел, ә киләчәк буыннарның мәнфәгәтләрен дә күздә тотып, хәл итәргә мөмкин.

Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы Аю авыл җирлеген территориясендә рәхсәт ителгән төрлө кулланыштагы җир кишәрлекләре бар.

Иң кыйммәтлеләре авыл хужалыгы җирләренә караган авыл хужалыгы билгеләнешендәге җирләр санала.

Җирлек территориясендәге көтүлекләр үзләренә мәдәни-техник халәтә буенча нигездә чиста. Көтүлекләр шәхси ярдәмчә хужалыклар тарафыннан кулланыла.

Көтүлек азыгын кулланучыларның барысын исәпкә алганда, табигый көтүлекләр көчле йөкләмә тоймый. Барлык көтүлекләрдә дә диярлек яшел үлән артыгы белән җитәрлек.

Җирләрнең экологик халәтә уртача яхшы, ләкин стихиялә рәвештә рәхсәт ителмәгән чүплекләр әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый һәм экологик ситуацияне начарлата.

2. Муниципаль программаның максатлары, бурычлары һәм максатчан күрсәткечләре, башкарылу вакыты һәм этаплары

Җирлек территориясендә җирләрне куллану һәм саклау өлкәсендәге муниципаль сәясәтнең төп принциплары: Аю авыл җирлеген Башкарма комитеты эшчәнлегенә законлылыгы һәм ачыклыгы, җаваплылыгы һәм контроль астында булуы, нәтиҗәлелек.

Муниципаль программаның максатлары: пычратуны, ярлылануны, деградацияне, бозылуны, җирләрне һәм туфракларны юк итүне бетерү һәм булдырмау, шулай ук җирләргә һәм туфракларга башка тискәре йогынты тәэсир ителүне, шулай ук авыл хужалыгы җирләрендә туфракларның уңдырышлылыгын торгызу һәм җирләрне яхшырту өчен җирләрне рациональ куллануны тәмин итү.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

- житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендә эшчәнлекне җайга салу;
- Җирләрдән файдалану һәм саклауның нәтиҗәлеләген күтәрү, җирләрне рациональ куллану һәм саклауны оештыруны тәмин итү;
- Яшел үсентеләрне саклау һәм торгызу;
- Җирләргә инвентаризацияләү үткәрү.

Җирләрне инвентаризацияләү деградацияне, пычратуны, чүпләүне, җирләрне бозуны, хужалык эшчәнлегенә башка тискәре йогынты тәэсир ителүне булдырмау, кулланылмаган, рациональ булмаганча кулланылган яки максатлы билгеләнеше буенча булмаган һәм рәхсәт ителгән кулланышка туры

килмәгән жир кишәрлекләрен, жирләренң башка характеристикаларын ачыклау өчен үткәрелә.

Өлеге программаны тормышка ашыру жирдән файдалануны тәртипкә салуга; яңа жир кишәрлекләрен әйләнешкә кертүгә; авыл жирлекләренң инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыруга, шуңа тәңгәл рәвештә икътисад үсешенә, жирләрдән нәтижәле файдалануга һәм саклауга булышчак.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә түбәндәгеләр тәмин ителәчәк:

- 1) Торак пунктларны төзекләндерү;
- 2) Жирләренң сыйфат характеристикаларын яхшырту;
- 3) Жирләрдән нәтижәле файдалану.

Программаны тормышка ашыру вакыты - 2026-2028 еллар.

3. Муниципаль программаның төп чаралары исемлеге

Муниципаль программа чикләрендә Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Аю авыл жирлегә территориясендә жирләрдән файдалану һәм саклауның нәтижәлеләген арттыру буенча чаралар планлаштырылган.

№ т/б п	Чараларның атамасы	Финанслау чы- ганаclarын күрсәтеп к финанслау	Башкаручы	Башкару вакыты	Жаваплы зат
1.	Чокырларның өске киселешләрен ныгыту	Оешмаларның, шәхси затларның, жир кулланучыларн ың үз акчалары	Жирнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчесе, и шәхси затлар

2.	Грунтның киң файдаланышта булган файдалы казымалар карьерларын инвентаризацияләү үткөрү. Күрсәтелгән карьерларны билгеле оешмаларга беркетеп бирү. Аларны рекультивацияләү проектларын эшләү.		Авыл авыл жирлегенен Башкарма комитеты	2026-2028	Башкарма комитет житәкчесе
3.	Карьерларны рекультивацияләү	Оешмаларның, шәхси затларның, жир кулланучыларн ың үз акчалары	Карьерларда н файдалануч ылар	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
4.	Шәхси буаларны, гидротехник корылмаларның башка су объектларын ачыклау һәм бу корылмаларны билгеле биләүчеләре тарафыннан тикшерү		Авыл жирлегенен Башкарма комитеты	2026-2028	Башкарма комитет житәкчесе
5.	Жирләргә куллану чикләрен салу, линияле корылмалар объектлары, юл челтәре, чикләнган кулланылыштагы жирләр чикләрен куеп, жирләрнен бердәм мәгълүмат базасын формалаштыру һәм алып бару		Авыл жирлегенен Башкарма комитеты	2026-2028	Башкарма комитет житәкчесе
6.	Аю авыл жирлеге торақ пунктлары территориясен төзекләндерү һәм яшелләндерү	20000 сум	Авыл жирлегенен Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе

7.	Авыл хужалыгы жирлөрен агачлар һәм куаклар басудан, чүп үләннәреннән һәм зарарлы органимнардан саклау чараларын үткәрү	Жир кулланучының үз акчалары	Жирнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
8.	Деградациягә, пычрануга, чүплөнүгә, башка тискәре (зарарлы) хужалык эшчәнлегә тәэсиренә дучар булган жирләрне яхшырту һәм торгызуны тәэмин итү	Жир кулланучының үз акчалары	Жирнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар